

Årsplan samfundsfag

FORLØB I 9. KL.

A POLITIKER FOR EN DAG

Folketing, regering, domstole, fra idé til lov, udvalg, lovforslag, beslutningsforslag

I DET POLITISKE SYSTEM

Ideologier, de politiske partier, folketingsvalg, parlamentarisme, Grundloven, magtens tredeling, demokrati, spærrereglen, forholdstalsmetoden

2 ØKONOMI

Det økonomiske kredsløb (rep.), BNP, eksport, import, betalingsbalance, investeringer, forbrug, skat, velfærdsmodeller, høj- og lavkonjunktur,

3 ARBEJDSMARKEDET

Livsformer (rep.), arbejdsmarkedets organisering, overenskomst-forhandlinger, uddannelse, hvad mener partierne

4 KULTUR

Højskolerne, nationale symboler, sprog, religion, indvandring og udvandring, racisme, etnocentrisme, integration, assimilation, segregation, årsagsforklaringer

5 FN

FN, menneskerettighederne, krigsforbrydelser, sikkerhedsråd, generalforsamling, handling og passivitet, generalsekretæren

Indledningsvis

Generelt om faget

Samfundsfag er et muligt prøvefag. Ved afslutningen af 9. klassetrin trækkes der lod mellem en række fag, og denne lodtrækning afgør, om det er samfundsfag, eleverne skal til prøve i. Hvis klassen skal til prøve i samfundsfag, gælder følgende retningslinjer:

- ♦ prøven er mundtlig. Til den mundtlige prøve opgives et alsidigt sammensat stof, der dækker fagets centrale kundskabs- og færdighedsområder. Opgivelserne organiseres i emner eller temaer med problemstillinger og omfatter tekst og andre udtryksformer, som eleverne har arbejdet med primært på 9. klassetrin, men stof fra 8. årgang kan også inddrages.
- ♦ Et prøveoplæg indeholder en række kilder med tilhørende spørgsmål, formuleret af mig. Det skal have sammenhæng med opgivelserne og være ukendt for eleverne.
- ♦ Eleverne få 40 minutters forberedelsestid, og selve prøvetiden er 20 minutter inklusiv karakterfastsættelse. Eleverne må i forberedelsestiden benytte opslagsværker og egne notater, samt tage notater for brug ved prøven.
- ♦ Der prøves i at inddrage relevant viden om samfundsforhold, analysere, fortolke og anvende kilder, samt i at benytte faglige begreber. Der gives én karakter.

Indholdet

Til brug for undervisningen i løbet af året vil vi benytte undervisningsmaterialer fra systemerne:

- ♦ **Samfundsfag - teori og metode** fra Gyldendal
- ♦ **Tjek samfundet** fra forlaget Columbus,
- ♦ **Samfundsstudier** fra Gyldendal

- ♦ **Kilder til demokratiets historie**, fra Museum Tusulanums forlag
- ♦ **Demokratikanon**, i uddrag
- ♦ **Foldere** fra Undervisningsministeriet

Samlet set ser opgivelserne således ud:

A. Politiker for en dag (26 sider)

- ♦ Demokrati på dansk, folder
- ♦ Folketingets arbejde i sal og udvalg, folder

1. Det politisk system (34 sider)

- ♦ Samfundsstudier, Gyldendal 2009, side 145-155 og 162-170
- ♦ Kilder til demokratiets historie, side 129-137
- ♦ Demokratikanon, side 87-95
- ♦ korte film fra Folketingets kommunikationsenhed

2. Økonomi (26 sider)

- ♦ Samfundsfag - teori og metode s. 53-57
- ♦ Samfundsstudier, Gyldendal 2009, side 105-127

3. Arbejdsmarkedet (31 sider)

- ♦ Samfundsfag - teori og metode, Gyldendal 2004, side 98-105
- ♦ Tjek samfundet, Columbus, side 98-122

4. Kultur (21 sider)

- ♦ Samfundsfag - teori og metode, Gyldendal 2004, side 114-121
- ♦ Samfundsstudier, Gyldendal 2009, side 48-64 (gennemgås af mig)
- ♦ Tjek samfundet, Columbus, side 41-54

5. FN (15 sider)

- ♦ FN, Samfundsstudier s. 195-210

Politiker for en dag, forberedelse og gennemførelse

Uge 33

I uge 33 skal eleverne have materialet "Demokrati på dansk" fra Folketingets hjemmeside udleveret. Til uge 34 skal de have læst folderen. Siderne handler om Grundloven, om det repræsentative demokrati og om magtens tredeling - alt bør være repetition for eleverne.

I uge 33:

- oplæg til besøget Politiker for en dag
- læsning i folderen (for 9.A)

uge 34

- gennemgang af modellen s. 12-13 i *Demokrati på dansk*
- se filmen *Fra idé til lov* fra Folketingets hjemmeside
- eleverne modtager folderen *Folketingets arbejde i sal og udvalg* og skimmer denne til uge 35 (er bestilt)

uge 35

- mandag den 26. august 13-16.30 Politiker for en dag med 9.B
 - tirsdag den 27. august 13-16.30 Politiker for en dag med 9.A
-

1. forløb

Det politiske system

Indhold Politik - hvad skal jeg med det?

De politiske ideologier **liberalisme**, **socialisme**, **konservatisme**

De politiske partier **Enhedslisten**, **Socialistisk Folkeparti**, **Socialdemokratiet**, **Det Radikale Venstre**, **Liberal Alliance**, **Konservative Folkeparti**, **Venstre**, **Dansk Folkeparti**

Indhold hvem bestemmer i politik i Danmark?

Om Folketinget og om folketingsvalg **lige og almindelig valgret**, **forholdstalsmetoden**, **flertals- og mindretalsregeringer**, **parlamentarisme**, **magtens tredeling**, **Grundloven**, **repræsentativt og direkte demokrati**

Metode

Indledningsvis repetition af rettigheder og pligter i Grundloven, gennemgås af mig via ppt.

Eleverne læser siderne fra **Samfundsstudier side 145-155**. Fokus på følgende begreber:

- ideologierne. Eleverne skal tage stilling til, hvad de selv synes bedst om,
- skal kunne forklare forskellene på ideologierne ved brug af fagbegreber som **markedsøkonomi**, **planøkonomi**, **kollektiv ejendomsret**, **privat ejendomsret**, **økonomisk lighed eller ulighed**, **solidaritet/frihed**, **statens indblanding**, **brugerbetaling**, **frihed eller lighed**

Herefter diskussion om alle begreberne. Så læser eleverne i **samfundsstudier siderne 162-170**. Fokus på begreberne nævnt under *Hvem bestemmer i politik i Danmark*.

Fra **demokratikanon læses siderne 87-95** om udfordringerne for demokratiet i vor tid. (gennemgås af mig)

Fra **Kilder til demokratiets historie** læses *Hvad er demokrati?* af Hal Koch s. 129-137

Afslutningsvis ser vi følgende korte film fra *Folkestyret*, Folketingets kommunikationsenhed, 2008: nr. 4, 5, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 21

Evaluering

Rapportskrivning

Mål

- Redegøre for forskellige opfattelser af demokratiet som styresystem
- Redegøre for hovedtræk i det danske politiske system og for parlamentarisme
- Anvende viden om forskellige politiske aktørers synspunkter og interesser til at forstå og forklare politiske udsagn i den offentlige debat
- Reflektere over retsstatens betydning for demokratiet
- reflektere over egne og andres rettigheder og pligter i et demokratisk samfund
- Indgå sagligt i en demokratisk debat om samfundsmæssige problemstillinger og løsningsmuligheder

2. forløb Økonomi

<p>Indhold Samfundsfag - teori og metode</p>	<p>Det økonomiske kredsløb - relationerne mellem husholdningerne, produktionen, det offentlige, pengeinstitutterne og udlandet (ændres et parameter, påvirkes hele systemet)</p> <p>Politiske mål - fuld beskæftigelse, overskud på betalingsbalancen, lav inflation og stabile priser, økonomisk vækst, hensyn til miljøet, ligevægt i statens budget, rimelig fordeling af goderne</p>
<p>Indhold Samfundsstudier</p>	<p>BNP, eksport, import, betalingsbalance, told, investeringer, offentligt og privat forbrug</p> <p>statens rolle for økonomien, liberalisme, socialisme, indkomstskat, overførselsindkomster, lavkonjunktur og højkonjunktur,</p>
<p>Metode</p>	<ul style="list-style-type: none"> - PPT om det økonomiske kredsløb gennemgås af mig som indledning til forløbet. - eleverne har læst siderne 53-57 i samfundsfag - teori og metode - samtale om de politiske mål (eleverne tager noter i et + og - skema) <hr/> <ul style="list-style-type: none"> - eleverne læser i samfundsstudier s. 105-113 - samtale om BNP, eksport, import, betalingsbalance, told, investeringer, offentligt og privat forbrug <hr/> <ul style="list-style-type: none"> - eleverne læser i samfundsstudier (s. 114-120). Styr på: statens rolle som socialist og liberalist, indkomstskattens opbygning, høj- og lavkonjunktur. <hr/> <ul style="list-style-type: none"> - eleverne læser samfundsstudier s. 121-127. Styr på: lave en oversigt over de to løsningsmodeller alt efter hvilken ideologi, du er tilhænger af
<p>Evaluering</p>	<p>Skriftlig opgave laves i grupper. En PPT præsentation, hvor opgaven på side 127 i samfundsstudier laves. Skal præsenteres for klassen.</p>
<p>Mål</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Anvende viden om forskellige aktørers synspunkter og interesser til at forstå og forklare politiske udsagn i den offentlige debat - se sammenhænge mellem politiske synspunkter og økonomiske, sociale og kulturelle placeringer og interesser - Redegøre for det økonomiske kredsløb og markedsmekanismen - redegøre for dansk blandingsøkonomi i en økonomisk globalisering - redegøre for centrale velfærdsprincipper - forstå og forklare udsagn om økonomi set i forhold til forskellige aktørers interesser og ideologier - reflektere over økonomiens betydning for det danske velfærdssamfund - indgå sagligt i en demokratisk debat og samfundsmæssige problemstillinger og løsningsmuligheder

3. forløb

Arbejdsmarkedet

Indhold Samfundsfag - teori og metode	<p>Repetition af Livsformer - lønmodtagerlivsformen, den selvstændige livsform, den karrierebundne livsform, offentlige og private virksomheder, overenskomstforhandlinger, fagforeninger, arbejdsgiverforeninger, strejke, lockout, hovedaftalen, arbejdsmiljø, uddannelse og kvalifikationer</p>
Indhold Tjek samfundet	<p>Årsager til arbejdsløshed - friktionsarbejdsløshed, sæsonarbejdsløshed, konjunkturarbejdsløshed, strukturarbejdsløshed, teknologiudvikling</p> <p>De marginaliserede, efterlønnere, førtidspensionister, kontanthjælpsmodtagere</p> <p>Velfærdsstaten - social tryghed, øget lighed, fuld beskæftigelse, stigende velstand, velfærdsmodeller - den skandinaviske model, den engelsk/amerikanske model, den centraleuropæiske model, velfærdsstaten under pres</p>
Metode	<ul style="list-style-type: none"> - eleverne skal til uge 50 have læst i samfundsfag - teori og metode, side 98-105 - samtale om livsformer, overenskomstforhandlinger - begynde at læse i Tjek samfundet, side 98-108. Styr på: at forholde sig til graden af ulighed, markedsmekanismen, konjunktursvingninger, arbejdsløshed, de marginaliserede, den danske velfærdsstat - eleverne skal læse i tjek samfundet side 108-122. Skal have styr på: forskellige velfærdsmodeller, velfærdsstaten under pres, solidaritet, udgifter til sundhedsvæsenet, folkepensionen, stigende dimmitendalder
Evaluering	<p>Eleverne skal to og to skrive en rapport - oplægget hedder "evaluering 3. forløb - arbejdsmarkedet"</p>
Mål	<ul style="list-style-type: none"> - se sammenhænge mellem politiske synspunkter og økonomiske, sociale og kulturelle placeringer og interesser; - redegøre for hovedtræk i udviklingen i dansk erhvervs- og produktionsstruktur, herunder centrale aktører på arbejdsmarkedet og deres interesser; - redegøre for centrale velfærdsprincipper og typer af velfærdsstater; - gøre rede for væsentlige sociale institutioner, grupper og fællesskaber i det moderne samfund; - give eksempler på, hvordan sociale normer, holdninger og adfærdsformer karakteriserer forskellige sociale grupper og giver anledning til konflikter imellem dem - give samfundsmæssige forklaringer på udviklingen af sociale grupper og gruppeidentiteter - reflektere over egne og andres stereotype opfattelser af forskellige grupper - indgå sagligt i en demokratisk debat om samfundsmæssige problemstillinger og løsningsmuligheder

4. forløb

Kultur

Indhold Samfundsfag - teori og metode	<p>Kulturelle fællesskaber, dansk kultur (andelsbevægelsen, højskolerne, nationalsangen, flaget, sproget, religionen.)</p> <p>Kulturelle forandringer, indvandring og udvandring, racisme, kulturforståelse,</p>
Indhold Samfundsstudier (disse sider gennemgås af mig)	<p>Historisk baggrundsbillede, flertalskulturer, mindretalskulturer, kulturelle konflikter</p>
Indhold Tjek samfundet	<p>Indvandrere og efterkommere, årsager til kultursammenstød - social distance, etnocentrisme, racisme,</p> <p>Integration - assimilation, segregation, pluralistisk integration</p> <p>Årsager til integrationsvanskeligheder - kulturforklaringen, diskriminationsforklaringen, velfærdsmodelforklaringen, arbejdsmarkedsforklaringen</p>
Metode	<ul style="list-style-type: none"> - jeg gennemgår det historiske baggrundsbillede omkring kultur og kulturel udvikling på PPT - eleverne har læst samfundsfag - teori og metode side 114-121. Styr på: Hvad der gennem tiderne har kendetegnet dansk kultur, indvandring og udvandring, racisme - samtale om det læste, kopiark 15 og 16 <hr/> <ul style="list-style-type: none"> - eleverne læser i Tjek samfundet, side 41- 53. Styr på: skelne mellem indvandrere og efterkommere, social distance, etnocentrisme, assimilation, integration, segregation, årsager til integrationsvanskelighederne - kulturforklaring, diskriminationsforklaring, velfærdsmodelforklaring og arbejdsmarkedsforklaring - samtale om det læste
Evaluering	<p>Eleverne skal i grupper lave en opgave, hvor formen er fri. Det kan være en skriftlig opgave, men det kan også være et foredrag eller måske en kampagne (se metodeworkshop 10 i samfundsfag - teori og metode). (Oplægget hedder evaluering 4. forløb - kultur)</p>
Mål	<ul style="list-style-type: none"> - anvende viden om forskellige politiske aktørers synspunkter og interesser til at forstå og forklare politiske udsagn i den offentlige debat - se sammenhænge mellem politiske synspunkter og økonomiske, sociale og kulturelle placeringer og interesser; - gøre rede for væsentlige sociale institutioner, grupper og fællesskaber i det moderne samfund, - give eksempler på, hvordan sociale normer, holdninger og adfærdsmønstre karakteriserer forskellige sociale grupper og giver anledning til konflikter imellem dem - give samfundsmæssige forklaringer på udviklingen af sociale grupper og gruppeidentiteter - reflektere over egne og andres stereotype opfattelser af forskellige grupper - indgå sagligt i en demokratisk debat om samfundsmæssige problemstillinger og løsningsmuligheder - fremskaffe og anvende statistik og empiri i behandlingen af samfundsmæssige problemstillinger og løsningsmuligheder

5. forløb

FN

Indhold FN

Samfundsstudier side 196-210

Historisk baggrund, opbygning, Sikkerhedsrådet og Generalforsamlingen, FN-pagten, handling og passivitet, Generalsekretærens rolle, FN i fremtiden.

Metode

- til uge 12 har eleverne læst s. 196-203, fokus på historisk baggrund, menneskerettigheder, krigsforbrydelser, FN's opbygning
- til uge 13 har eleverne læst s. 204-210, fokus på handling og passivitet, generalsekretærens rolle, fremtidens FN

Evaluering

- ikke besluttet endnu

Mål

- give eksempler på internationale organisationer og aftaler, som Danmark deltager i, og diskutere FN's betydning for konflikt og samarbejde på globalt plan
-

FOKUS PÅ EN AKTIV LÆSEINDSTILLING

LOGO LÆSNING

ORD OG BEGREBER

Lidt om **Læsning i faget**

Eleverne skal i løbet af året læse omkring 150 siders faglitteratur. Da de tekster, eleverne skal læse, er fra forskellige undervisningsmaterialer, vil der være enkelte dele af teksterne, hvor de informationer, der læses om, er repetition - eleverne har læst om noget af det samme tidligere i en anden tekst. De er derfor nødt til at bevare en aktiv læseindstilling. Det sikres bl. a. ved at eleverne og jeg skimmer overskrifter og lignende i en tekst, inden læsningen sættes i gang.

Den aktive læseindstilling sikres også ved i perioder at lade eleverne læse LOGO læsning.

Eleverne støder på mange ord og begreber, som de skal mestre forståelsen af. Disse ord er fremhævet med rød skrift her i årsplanen. Eleverne har fået årsplanen hver især, og de er

opmærksomme på, at det er de røde ord og begreber, der er de væsentligste.

Det ville være en stor fordel at lade eleverne lave en fagets ordbog med ordlister over de væsentligste begreber.